

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski list“

izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gld., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke prodajajo se v tabakarnah po 4 nvč.

Uredništvo in upravnništvo

mu je v Trstu, via dei Fabbri št. 7. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

Okrožnica Leona XIII. do poljskih škofov.

Dné 19. pr. marča, praznik svetega Jožefa, močnega zaščitnika katoliške Cerkve, poslal je skrbni Oče in čuječ Pastir vernih kristijanov, Leon XIII., pomenljivo okrožnico poljskim škofom, s katero je pokazal, kakor piše nek kat. časopis iz Rima, „da je podelil Bog papežu dar govoriti jezik ljubezni do domovine po vsem svetu; da je papeštvo francosko v Parizu, avstrijsko na Dunaju, špansko v Madridu, poljsko v Varšavi...“

Zunanji povod tej okrožnici je bil dohod poljskih božjepotnikov v Rim, kjer so se pod vodstvom svojih škofov poklonili sv. Očetu kot verni katoličani in zvesto vdani sinovi. Notranji povod pa je iskrena *ljubezen* in očetovska *skrb*, s katero objema namestnik Kristusov vse narode, posebno pa še one, ki imajo v verskem pogledu več trpeti; k tem lahko prištevamo tudi verno ljudstvo poljsko.

V začetku svojega pisma spominja se Leon XIII. slavnih zaslug, katere si je pridobil junaški narod poljski za katoliško Cerkev, katero je hrabro branil proti silnemu navalu najhujšega sovražnika krščanskega imena, krutega Turka, ter zveste udanosti, s katero se oklepajo verni Poljaki sv. Matere cerkve.

1. Po teh uvodnih mislih stavi papež kot **temelj vse časne in večne sreče sv. vero**, katero je prinesel na svet J. Kristus; iz tega pa sledi, da je sv. vera prvo in *najmenitnejše dobro* vsacega krščanskega naroda, kateri ima torej dosledno *najsvetejšo dolžnost*, da to vero goji in ljubi. Ker pa je vera izključno stvar božja, razodeta od Boga, ki je ta necenljivi zaklad v varstvo izročil svoji Cerkvi; je jasno, da določevati način, po katerem je treba vero gojiti, ni stvar posameznih oseb ali državne oblasti, ampak Cerkve, katera edina je „*stebler in temelj resnice*“, kakor piše sv. Pavel, zato ker le svoji Cerkvi je Kristus obljubi, da bode ž njo „*vse dni do konca sveta*“.

Tu izreče sv. Oče nekoliko pohvalnih besed za narod poljski, ki se je vedno zvesto držal sv. Cerkve, ter ostal neomahljiv v podložnosti rimskih papežev in v pokorščini svojih škofov, ter da mu je izvirala iz tega velika korist in pomoč v majajočih se položajih.

Slednji dan, pravi dalje Leon XIII., se kaže, kolike važnosti je to, da li se katoliška Cerkev spoštuje ali zaničuje. Ker so namreč vsi nauki in zakoni evangelijski v večni in časni prid, in ker ima kat. Cerkev pravico te nauke učiti in za spolnovanje teh zakonov deliti pomoč, je razvidno, da ima Cerkev velik upliv na človeško družbo v vsakem pogledu.

2. Ko je tako sv. Oče postavil sv. Cerkev kot temelj resnici ter časni in večni blaginji, preide na

razmerje med Cerkvijo in državno oblastjo, pišoč, da Cerkev nikakor ne hrepeni potem, da bi si prilastila kako pravico več kakor jej gre, marveč nasprotno mnogokrat kolikor je mogoče še rada popusti nekoliko od svojih pravic, da se tako pokaže vsem skrbno mater. Zato pa — pravi — krivično sodijo o Cerkvi tisti, ki govoré, da hrepeni le po gospodstvu, ter da je nestrp-ljiva; enako pa tudi oni, ki Cerkvi nič ne zaupajo, ter jej njene pravice kratijo.

V naukih, katere uči Kristusova Cerkev, pač ni najti ničesar, kar bi moglo škodovati veličastvu vladarjev ali blaginji narodov, temveč ti nauki le podpi-rajo skupne koristi. O vladarjih namreč uči sv. Cerkev, da imajo svojo oblast od Boga, da torej ne smejo te oblasti nigdar izvrševati v nasprotju s postavbo božjo, da morajo biti torej svojim podložnikom pravični in po očetovsko skrbeti za njihovo časno blaginjo; zato bodo morali tudi božjemu Sodniku odgovor dajati. Podlož-nike pa uči, da morajo biti svojim vladarjem zvesto vdani zavoljo Boga, kateri po njih zapoveduje, jih vbo-gati in za nje moliti, kakor zahteva apostelj; da morajo dalje spoštovati državljanski red, izogibati se rovanja, tajnih zvez in punta proti postavni vladi. — (Pač zlati nauki, da bi jih le prav znali ceniti vlade in pod-ložniki!)

Tako uči Kristusova Cerkev, in ti nauki gotovo ne morejo prinašati ako ne dobrega sadu, kjerkoli se ljudje po njih ravnaajo; ta sad se tembolj vidi tam, kjer uživa Cerkev večjo prostost v izvrševanju svoje naloge. Kdorkoli pa se ustavlja tem naukom sv. Cerkve, protivi se volji božji, podira blagostanje in pravno življenje; v takih državah je vse zmedeno, in vladarji in podlož-niki se morajo tresti strahu pred pretečo nesrečo.

Uzrok, zakaj da papež tu ponavlja že večkrat izražene nauke in zapovedi, je, da bi se ti nauki tem globokeje vtisnili v spomin in srce, da bi škofje in drugi verniki s tem večjo gorečnostjo zavirali zlobne nakane rogoviležev, ki hočejo razrušiti države.

3. Ko je Leon XIII. s temi besedami pojasnil raz-merje med Cerkvijo in državo, preide na družinsko živ-ljenje govoreč o **vzgoji**. Opominja namreč, naj se obrača posebna pozornost na domačo družino, na pouk mladine in na vzgojo duhovskega stanu, ter opozarja na naj-boljša sredstva, kako izvrševati ljubezen do bližnjega.

Iz neomadeževanega in poštenega rodbinskega življenja — piše sv. Oče — se širi zdravje po vseh žilah državljanske družbe; neomadeževano in pošteno rodbinsko življenje je pa le tisto, ki sloni na krščanskem zakonu, ki je čist in nerazrušljiv, ako je sklenjen po

zapovedih božjih. Zakonski imajo medsebojne pravice in dolžnosti, ter morajo v slogi in ljubezni živeti med seboj. Skrbeti morajo stariši posebno za pravo odgojo svojih otrok, katerim morajo zlasti dajati lep vzgled krščanskega življenja.

Gledé na poduk in vzgojo otrok po šolah sv. Leon XIII., naj krščanski stariši strogo pazijo, da ne pošiljajo svojih otrok v take nižje in višje šole, v katerih se nalašč predavajo mej drugim podukom verske zmote, ter gospoduje brezbožnost; pa tudi takih šol se je izogibati, po katerih se nič ne uči o krščanskih naredbah in življenju. Ni namreč dovolj, da se mladina izobrazi v posvetnih znanostih, ampak se mora seznaniti tembolj z božjimi reči, zato ker nima dolžnosti, da služi samo državi, ampak tudi Bogu, ter tako prispé slednjič v stalno, večno domovino.

Tembolj velja paziti na versko vzgojo mladine dandanes, ko preti veri vedno večja nevarnost, ter jih je žal že mnogo prišlo ob vero. Zato pa ima Cerkev tudi pravico in dolžnost, paziti na to, da se po šolah ne rabijo veri in npravnosti nevarne knjige. — (Iz teh besed papeževih je razvidno, kaj zahteva Cerkev od krščanske šole, in kako je nam potrebna verska šola.)

Tudi za vzgojo duhovskega stanu je treba obratiti posebno skrb po semeniščih, da bode duhovščina res „sol zemlje“ in „luč sveta“. — Tu pohvali Leon XIII. skrb poljskih škofov za duhovska semenišča, priporočujoč, naj se učitelji po teh zavodih ravnaajo po njegovih naredbah v tem pogledu. Opozarja zlasti na krepostno življenje duhovščine, ter da se za časa seznaniti s tem, kako je občevati s posvetno oblastjo.

Tako uzgojena duhovščina bode gotovo močan steber v podporo verskemu življenju ljudstva.

(Dalje sledi).

LISTEK.

„Kaj boš meni pravil!“

„Strah je znotaj prazen, zunaj ga pa nič ni“ tako se čuje govoriti marsikoga opolučne, zvečer pa se vendar-le plaho ozira, da bi ga kaj ne popadlo.

Ko sem trgal še otročje hlače, veroval sem tudi jaz prav zvesto v vse pošasti, a čas in šola pripravila sta me (dasi ne popolnoma) ob to vero. Vendar moram priznati, da vedno še rad poslušam dogodbe o pošastih, dasi vem, da so po večini le izmišljene.

Ko sem prihajal kot študent o pozimskih počitnicah domov, želel si nisem ničesar bolj nego večera. Tedaj so se zbrali vsi domači okrog peči. Mati in stara sosedica sta predli. Otroci so količkali na peči z lešniki. Oče nasadil je na nos težko okovane, zarujavele naočnike, pomaknil luč bliže k sebi ter jel brati iz kake Mohorjeve knjige. Jaz pa, dasi študent, sedel sem v zapeček k stricju. Držal sem se kolikor je bilo mogoče pametno in učeno, dasi nisem bil niti učen, niti pameten.

Zakaj sem pa sedel ravno pri stricju tako rad? — Uganiti ni menda težko. — Pripovedoval mi je o strahovih. Ali je bilo resnično, kar mi je pripovedoval, ali ne, o tem nisem mnogo vprašal; vsaj stricje trdil je vedno, da on ne laže nikdar. —

Tako je bilo tudi ko sem bil v šesti šoli na Silvestrov večer. Odmolili smo bili rožni venec. Mati so šli pomivat posodo, otroci na peč, oče za mizo h knjigam,

Sv. Oče Leo XIII.

Par kamenov na „pravoslavje“.

Zanimalo bo vedno Slovence poznati zmote, v katere so Fotij in za njim drugi carjegrajski patrijarhi in duhovniki zapeljali Grke in z njimi, žal, tudi ogromno polovico slovanskih narodov, posebno ruski narod, ki ima po besedah Leona XIII. „po številu, mogočnosti in bogatstvu največjo veljavo“.

1. Prva in glavna zmota je, da grška razkolna ali „pravoslavna“ Cerkev ne pripoznava nobenega *vrhovnega glavarja po Kristusu postavljenega*. Njim ne veljajo besede, katere je rekel Kristus Petru in njegovim naslednikom: „Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo Cerkev, in peklena vrata je ne bodo zmagala. Tebi bom dal ključ nebeškega kraljestva in karkoli boš zvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih“. In zopet: „Simon... pasi moja jagnjeta, Simon... pasi moje ovce“. Že iz teh evangeljskih besedih posnemljemo očitno, da je Kristus svoji cerkvi postavil *vrhovnega glavarja*. Ako pa vprašamo zgodovino, izvemo hitro, da je sv. Peter tudi resnično vladal vesoljno Cerkev in da so jo rimski papeži, ki so pravi nasledniki sv. Petra, tudi vladali do Fotijevih časov in še dolgo po Fotiju, dokler se niso Grki popolnoma oddelili od katoliške Cerkve. Od tega časa nočejo grški razkolniki več pripoznavati rimskega papeža za svojega glavarja. Mi Slovenci pa, katere je Bog rešil te zmote, radi klanjamo glavo pred rimskim papežem in smo pripravljeni za to resnico kakor terja od nas sv. vera, če treba tudi umreti.

2. Druga glavna zmota je o *izhodu sv. Duha*. Fotij in za njimi vsi razkolniki do današnjega časa so trdili,

jaz pa v zapeček k stricju. Onega večera bil je posebno dobre volje, kar ni bilo pri njem vedno. Trknilo ga je kakšenkrat, da je obmolnil kar za več dnij. Nocoj pa vzel je tobačnico iz nedrij, potrkal parkrat ob njo in dejal: „No, Ivane, ali ga boš eno?“

„Bi ga, a stori mi preveč kihati“, odvrnil sem mu jaz, dobro vedoč, da mu je ljubše, ako ne uzamem. Mej drugimi dobrimi in slabimi lastnostmi imel je namreč stricje tudi to, da je bil malo skop. Vendar pa moram omeniti v njegovo čast, da mi je dal vsakrat, ko sem se vračal s počitnic v mesto, po osem do deset krajcarjev. In to ni malo!

„No — hudimana in pol — jaz pa ga bom eno. Drgne mi nekaj tako spačje po nosu, v glavi tišči me nekaj, kakor bi imel ukovano v železje. Tabak baš pomaga“, mencial je dobrovoljno stricje in potegnil ga ščipek (prežo).

„Sedaj pa poveste, ne-li, kako ste varovali grozdje?“ vprašam ga, ko je vtaknil tobačnico v žep.“

„Vse povem, vse, vse. Da pa ne porečeš, da je bil le mežurek, povem ti vže naprej, da sem videl vse to sam z lastnimi očmi. — Dvajset let mora biti od tega, kar smo imeli pri nas vina kolikor vode. Kar lepo je bilo gledati po brajdah. Vse se je šibilo pod težkimi grozdi.“

A, kakor mora imeti povsod spak svoj nos, imel ga je tudi tu. Začelo je primanjkovati grozdje. Da bi bilo enkrat, dvakrat, en grozd, dva grozda, potrpel bi človek in dejal: No, bodi z Bogom! Saj nam je dal Bog dobro letino. — A tatvina ponavljala se je vsako

da sv. Duh ne izhaja od Boga Sina, ampak samo od Boga Očeta. Ker so pa katoliški učenjaki to resnico na tanko izpričali, ter tako rekoč prisili grške razkolnike popustiti svojo nevtemeljeno trditev, umaknili so se grški učenjaki in se dandanes vedno bolj umikajo zlasti na Ruskem trdeč, da sv. Duh ne izhaja sicer od Boga Očeta in Sina, ampak od Boga Očeta *po* Sinu. Mi pa trdimo resnico, katero je vedno učila sv. katoliška Cerkev in katero zna vsaki otrok: *Bog Oče je sam od sebe od vekomaj. Bog Sin je rojen iz Boga Očeta od vekomaj, Bog sv. Duh izhaja od Boga Očeta in Sina od vekomaj!*

3. O Mariji, Materi Božji je učil Fotij kar uči sv. katoliška Cerkev. Tudi brezmadežno spočetje se da iz njegovih spisov posneti! Današnji grški razkolniki pa se brezmadežnemu Spočetju Marije Device samo smejejo, da nasprotujejo sv. katoliški Cerkvi. Tako daleč so že!

4. O vicah je Fotij nejasno in skoraj da krivo učil. Nadaljni grški bogoslovci so še bolj nejasno in dvoumljivo učili. Kaj da so vice, še dandanes v razkolni Cerkvi ni jasno in trdno. Ali jasen, trden in vekomaj resničen je nauk sv. katoliške Cerkve, da bivajo poleg pekla tudi vice, kjer trpijo duše časne kazni za grehe, za katere se niso še dovolj spokorile. Za te duše mi katoličani molimo in darujemo sv. maše!

5. Dalje so Grki očitali sv. katoliški Cerkvi, da živijo Njeni duhovniki v deviškem stanu. To je pač za katoliško duhovenstvo največja čast, pa tudi največja moč. Kdor ima ženo, mora skrbeti za ženo in otroke, in njegovo srce je razdeljeno po besedah sv. evangelija; kdor pa je nima, skrbi za Kristusa in za verne ovčice!

6. Dalje so očitali, da katoličani zopet birmujejo tiste, katere so že enkrat grški duhovniki birmali. Sv. kat. Cerkev uči in to ve vsaki otrok, da birmati more

samo škof, navaadni duhovniki le z dovoljenjem sv. Stolice in sicer se sv. Krizmo, katero je škof na veliki četrtek posvetil. Ako toraj birma duhovnik brez dovoljenja in ne s pravo Krizmo je birma neveljavna in jo je treba ponoviti!

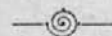
7. Marsikaj so Grki še očitali sv. katoliški Cerkvi, v časih prav smešne reči, na pr. da se postijo ob sobotah, da si duhovniki brade brijejo itd.

Nasproti tem zmotam štejemo se mi Slovenci nad vse srečne, da smo navzlic velikim nesrečam, ki so zadevale našo domovino, ostali zvesti in trdni v sv. katoliški veri. To je naša čast, naša slava in naš ponos! Tej sv. katoliški veri, za katero so prelivali naši očetje proti Turkom in drugim sovražnikom svojo kri, ostanimo zvesti in odbivajmo tiste najnovejše napade in napore, izvirajoče, žal, od nekaterih Slovencev samih, ki bi radi zapeljali tudi naš narod v razkol! „Pravoslavje“ pomenja za nas: *smrt v dušnem in narodnem oziru!*

Toliko smo hoteli izpregovoriti o grškem razkolu in o ruskem „pravoslavju“, ker se širi na skritem v najnovejšem času glas, kakor bi med katoliško vero in med „pravoslavjem“ bila razlika samo v jeziku. Ne! Razlika med katoliško vero in „pravoslavjem“ je kakor med pravo vero in krivo vero. Katoliška vera je pravi Kristusov nauk; „pravoslavje“ je Fotijev nauk. Jezik nas nikakor ne deli, saj imajo mnogi Slovani po papežu potrjeno *slovansko službo Božjo!* Prepričani smo tudi, da bi rimska Stolica vsem Slovanom rada dovolila enotno slovansko službo Božjo, ako bi se njih ogromna večina hotela vrniti v naročje katoliške Cerkve!

„Kar dal prvak je, dal bo Rim

Življenje večno dal bo vsim!“

noč.; brajde bile so po mestih do čista obrane. Birič rajni Žir, — Bog mu ne zapiši grehov! — oklical je pred cerkvijo, kakor mu je zaznamenoval črno na belem župan — bil je tedaj stari Boltč. A kaj je pomagalo pisanje! Kaj je pomagal županov pečat! — V noči potem obrali so nam v doljenjem Bregu celo brajdo. In kdo jo je obral? — Hej, da bi bili mi vedeli, presneto bi ga..... Jaz sem pa molčal in dejal sam pri sebi: Čakaj spak! Česar nista opravila župan in njegov pečat, opravim jaz sam.

Bilo je tako o Šmihelovem. Jaz sem molčal, zinil nisem nobene. Po večerji pa vzel sem oni stari „pihalnik“ s police, katerega je kupil rajni ded — Bog mu daj dobro! — v starini za tri goldinarje, ker je imel takrat on lov v našem okraju. — Ogrnil sem toraj kamižolo, vrgel „pihalnik“ čez rame in praspil sem jo po Urhovi stezi naravnost v doljeni Breg. Šel sem parkrat preko njive gori pa doli, pa poslušal in vlekel na uho; a čul nisem ničesar. „Ga ni še prinesel spak!“ zamrmral sem skozi zobe in legel v travo na gorenjem koncu njive. „Pihalk“ naslonil sem tik sebe na mejnik. „Le pridi spak, le, pa ti posvetim, da ne boš videl nikdar več teme! Pokažem ti, kdo je Česarkov Tine, ki je tri leta grizel komis!“ Tako sem se rotil v jezi. In bil sem res tačas tak, da bi bil sklestil desetindevetdeset peklenščekov in še enega škratelja po vrhu, ako bi mi stopili na pot.

Ležal sem, ležal in gledal okrog tja do enajste, a od nikjer ni bilo žive duše. Tema je bila kakor v mehu in vse tiho. Pa sem začel počasu dremati in kin-

kati z glavo. Da bi odgnal dremec, jel sem si domišljati, kako bi bilo, ako bi koga zalotil. Streljal ne bi takoj, ugibal sem sam pri sebi, pač pa bi ga mahnil takoj čez pleča, da bi se praskal še sodnjega dne, kamor bi ga česnil.

A upiral sem se zastonj. Glava lezla mi je vendarle v nedrje in zaspal sem kakor hlod na tnal. Kar sem začutil v sanjah, kakor bi me nekdo vlačil za lase. Prebudil sem se in glej! — Res mi je pulilo nekaj klobuk raz glavo. Obšla me je kurja polt. Kakor bi ustrelil bil sem na nogah. Klobuka nisem čutil več, nevem, kam mi je izginil. — Kaj početi sedaj? Pograbil sem „pihalnik“, nastavil petelina in čakal. A nikjer ni bilo ničesar videti. — „Bodi spak ali spaka!“ zaklel sem in preiskal zopet vse brajde. Nikjer živega krsta. Pa čuj! — „Huuuj.... huuj.... huuj....!“ zatulilo je nekaj zategneno in čudno gori pod Liščevo črešnjo.

„Bodi spak ali spaka — hudimana —! zaklel sem še enkrat, nastavil „pihalnik“ k strelu in praspil jo gori, odkoder je prišel glas. Bil sem še za dober lučaj od črešnje, ko sem zagledal rumeno luč. Skriva se za brajdami prihulil sem se tako blizu črešnje, da je bila luč le seženj proč od mene. A glej ga spaka! — Ko sem nameril, da bi ustrelil, izginila je luč, sam nisem vedel kam. Gori više v hribu pa zatulilo je zopet: „Huuuj.... huuj.... huuj....!“ „To ni po božjem“ dejal sem sam pri sebi. Lasje so mi ustali kakor ježu. „Hej, Tine“, rekla mi je pamet „tvoja koža je vendar več vredna nego tri brajde grozdja. Kaj ti bo pomagalo grozdje, če te pa vrag na meh odere? — Veš

NARODNO GOSPODARSTVO.

Zakaj smo ubogi?

(Dalje.)

III. Pomanjkanje pravičnosti množi revščino.

Pravični da vsakemu kar je prav, to je, kar mu gre, kar je njegovega.

Bogu da vso čast, pokorščino, ljubezen. Ali nismo Najvišjemu, Najsvetejšemu, Najboljšemu tega dolžni?

Bližnjemu da pravični, kar sam zahteva od njega: Če je predstojnik, oče, mati, zahteva od podložnikov ali od otrok spoštovanje, pokorščino v dovoljenih rečeh; če je podložen ali otrok, zahteva skrb za dušno in telesno svojo srečo od predstojnikov ali starišev.

Od vsakega bližnjega zahteva pravični človek resnico v govorenju, poštenje v kupčiji, vrnitev posojila, nemotenje pravic, katere ima kot posameznik, ali kot ud družine, občine, naroda.

Kar pa od drugih zahtevaš po vsej pravici, to jim tudi sam daš, potem si pravičen; če ne, si krivičen, tatinsk.

Nekaljena pravičnost bila je pred grehom, popravljen je po grehu, popolna bo v nebeškem kraljestvu. Naš Gospod in Odrešenik je edini, ki zamore s svojim zgledom, s svojim naukom, s svojo milostjo zopet popraviti po grehu razdrto pravičnost!

Vsi drugi popravljali z učeno besedo: reformatorji, vsi drugi učniki, vsi drugi vzori, z učeno besedo: ideali, so lepe hiše na pesek zidane. Prvi vihar, prva resna skušnja je do tal razruši!

Kolikor bolj upljiva na nas Kristusov nauk, zgled in njegova milost, toliko pravičnejši smo; v nasprotnem slučaju pa toliko krivičnejši, dosledno tudi toliko ubožnejši, ker „en sam krivičen krajar deset pravičnih sne“,

kaj? — Popihaj jo!“ Tako mi je pravila pamet in poslušal sem jo. Ubral sem pot pod noge in ucedil sem jo kar so me noge nesle naglo proti domu. Rezal sem jo kar povprek čez trn in strn. — Pa je bila vže smola, da mi je moral zadeti ta klek od „pihalnika“ ob turšično steblo in se sprožiti. V prvem strahu mislil sem, da strelja kdo drugi za menoj in spustil sem „pihalnik“ iz rok. Sam sem pa še hitreje dirjal proti domu. Še sedaj ne vem, kako, kdaj in kod sem prišel v skedenj na svoje ležišče. Le toliko vem, da sem se potil celo noč in da sem sopal kakor kovaški meh.

Petelin je prvič zapel drugega jutra in jaz sem jo vže mahal po Urhovi stezi. Šel sem iskat klobuk in „pihalnik“. „Pihalek“ sem našel, klobuka pa ni bilo nikjer, kakor bi ga bil prikril sam vrag. Saj ni bil vreden, — da govorim resnico — da bi ga podložil koklji za gnezdo. Vendar mi je bilo žal po njem, ker nisem imel drugega za delavnik.

Vse sem preiskal in prevrgel, a našel ga nisem, in ga nisem. Ves nevoljen ropotal in mrmral sem okrog po hiši. Domači so ugihali med seboj, kaj mi mora neki biti. Rajni oče — Bog mu daj dobro — pa je stopil k meni ter mi dejal: „Tine, — Bog nas varuj! — kaj pa ti je, da se držiš kakor huda ura?“

„Ej, — hudimana —, kaj mi bo neki! — Klobuk sem izgubil, pa ga ne morem dobiti nikjer“ obregnul sem se kratko nad njim in stikal dalje po kuhinji. Nato dali so vsi domači v smeh. Oče rajni tolkel je kar ob kolena od smeha. Jaz sem se začudeno obrnil in zijal, kaj neki pomeni ta smeh. Ko so se nasmejali, stopil je

kar velja ne le od denarja, temveč od vsakega imetja, tudi dušnega, ne le telesnega.

Tako smo dospeli do 3. uzroka našega sirotenja. Vsak časopis, katerega vzameš v roke, ti pové, da so tam največje krivice, sleparije, kjer so se najbolj oddaljili od krščanstva!

Panama, panamice! Omikani, učeni pristaši novodobnega malikovalstva izneverjajo stotisočake. Ali zatirajo jezikovne pravice narodov taki, ki hodijo za Kristusom?

Vendar glejmo bliže in niže!

Kako dajajo ljudje starišem, predstojnikom in tudi drugim dolžno *resničnost*?

„Ne pričaj po krivem“ ukazuje Stvarnik; „ne govori resnice“ velela skušnjavec, ki je „lažnjivec od začetka“.

Nek list na Goriškem prinašal je ob zadnjih državnoborskih volitvah podlistek: „Gorjé mu, kdor ne laže!“

Takrat so se politikarji ustmeno in pismeno prepirali; ljudstvo je na ušesa vleklo in — se učilo!

Proti meni se je že izgovarjal en lažnjivec, da je „le politiko delal“. „V politiki je namreč vse dovoljeno, samo, da se zmaga doseže!“ Tako so učili celo taki, od katerih bi ljudstvo najmanj pričakovalo.

V najmanjši vasi, v najbolj skritih dolih se že dobé Macchiavelli-ji, pa še kakšni!

Kedar pomislim, kake „debele in surove“ so že obesili te nedolžne duše učenim gospodom na nos, kar skril bi se!

Vsaka laž je pa „kazipot“, ki kaže na levo, mesto na desno in ne pripelje prav! Prej ali slej se zmota maščuje nad govornikom in poslušalcem. Laž je poškodovano kolesce v teku našega življenja, ki bo enkrat gotovo urarja potrebovalo in stroške delalo.

oče k meni in dejal: „Tine, si-li ob pamet, ka-li? — Na glavi imaš klobuk, pa ga iščeš!“ — Potipal sem, in res! Imel sem ga na glavi. Ha, kaj ni bilo čudno to?

Vidiš, Ivane, kakor sem ti povedal, je bilo. Tvoj „frfejsar“ govôri pa, kar mu ljubo, strah ostane strah. In jaz vem prav dobro, da nisem šel od tistega časa nikdar več varovat grozdja“.

„Drugo bodi kakor hoče, a ona luč ni nič posebnega. Tak zrak je, ki se vžgê“ razlagam mu jaz, da bi pokazal svojo učenost in da bi ga malo podražil.

„Kaj boš meni pravil, sirotišče! Ti teme še videl nisi, razven zvečer pod odejo. Kar vidim, vidim, in konec besedij. Kdo bo meni pravil? — Saj imam oči kakor vsak. Če vidim osla, ne porečem, da je krava. — Kar vidim, vidim — kaj bi se stavil!“

Tako je dokazoval strije vselej resnico onega, kar je povedal. Pred vsako novo povestjo ponjuhal ga je ščipek (prežo). Pripovedoval mi je večkrat do enajste ure, vsasih tudi do polnoči. Jaz sem ga pa vselej rad malo podražil s tem, da sem mu ugovarjal. Slednjič, ko je bil vže zaspan in se mu je zdelo vže preveč klepetanja, potegnul je zopet malo duhana (tobaka) v nos, ustal, ogrnil mežlanast jopič in dejal: „Kar vidim, vidim, kaj boš meni pravil!“ Nato je odšel v skedenj in se zaril v seno. Jaz pa sem sanjal cele noči o pošastih, a videl jih nisem nikdar!

Mala laž provzroči večkrat veliko gmotno škodo. Lažejo pa ljudje, da je groza. Za škodo se ne zmenijo, če ni hitra in velika.

Pa hitimo dalje gledat pravičnost v 19. veku!

Otroci tega veka ne dajajo zasluženega plačila, ne dajajo poštenega blaga, ne zdravega živeža (vse ponarejajo!)

Kaj pravite, ali je pravično, ako kak list prinaša naznanilo, da se dobi pri tem ali onem Pollacku tekočina, katere par litrov v sod vode zlitih poln sod vina dajo?

Od tod tudi „štrajki“ med delavci. Ne spolnujejo volje ranjcih, ustmene in pismene pogodbe lomijo, posojil ne vračajo, marveč žujimi utekajo, še pravice do matrinega jezika kratijo! Lepa pravičnost!

Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Pri razpravi budžeta ministerstva notranjih stvari se je v drž. zboru govorilo o državnih zgradbah in je posl. Spinčić predlagal, naj se vlada ozira na vodne zgradbe v Istri. Treba je vrejevati potoke, sušiti močvirja in preskrbovati pitno vodo. Posl. Ferjančič je predlagal, da se predloži del državne ceste mej Logatcem in Ajdovščino. — Pri razpravi vladne predloge o zglaševanju črnovojnikov, ki je bila potem sprejeta, je posl. Lueger povedal britke besede; rekel je, da je ta zakon veliko breme za ljudstvo, ki tudi zaradi drugih reči ni navdušeno za vojaščino; omenil je dvoboj in zaključnja predarlskega deželnega zbora, ki je hotel obravnavati o tej zadevi; grajal je, da se je vojašk duhovnik iz Inomosta prestavil v Sarajevo, ker je odrekel cerkven pogreb dvobojniku; potožil se je, da se nižje vojake preveč muči; grajal je, da se je liberalnega banketa, na čast novemu županu dunajskemu udeležil v uniformi general Schönfeld, dasi je vojakom prepovedano se udeleževati političnih shodov, itd. Odgovoril mu je min. Welsersheimb. — Pri razpravi naučnega ministerstva je min. Madejski razvil nekoliko svojega načrta. Odločno je označil škodljiv vpliv javnega življenja pri vzgoji mladine in med vspehe novodobne vzgoje je navedel: sebičnost, mržnjo in sovraštvo, in rekel, da je skrajni čas, da se v naše javno življenje vlije kaj idealističnega olja. Pred ministrom pa se je že dalmatinski posl. Perić pritoževal, da je v šolah premalo verskega duha, in zahteval za katoliške otroke katoliške učitelje. Rekel je med drugim: Šolske knjige je časih prevejal in prešinjnal krščanski нравni duh; dandanes se ne rabijo v njih več besede: Bog, duša, večnost, Jezus, Marija, Izveličar. V zadnjih letih se je jako premalo storilo, da bi se povzdignila pozitivna verska in нравna vzgoja, liberalcem na ljubo se je marsikaj verskega odpravilo, med drugim tudi javna skušnja iz veronauka pri maturi. To je protizakonito in neutemeljeno. Najvažnišemu predmetu, ki prav za prav iz človeka še-le naredi človeka, se tako zmanjšuje in krati veljava, ker je za učence važniše, da poznajo opice in žužke, nego stvarnika svetá. Mladina se nauči malo ceniti vero in jo smatrati za neko potrebno zlo. Duh časa je materijalistično mišljenje, oboževanje samega sebe in znanstvena površnost. Zato zahtevamo popolno svobodo naši cerkvi gledé vzgoje in pouka; mi zahte-

vamo katoliške učitelje za katoliške otroke; zahtevamo, naj se vsi predmetje predavajo z ozirom na katoliški nauk in naj bo temelj vsi vzgoji katoliško нравoslovje, itd. — Posl. Treuenfels je kazal, kako se med sedanjim svetom razširja pohlepnost po razveseljevanju in kratkem času. Nezadovoljnost se čedalje bolj širi med ljudmi, ne samo v revnih, ampak tudi v imovitih krogih. Ta nezadovoljnost prouzročuje obilne samomore, in nevošljivost revnih ljudi proti bogatinom, ki se zmiraj bolj spreminja v sovraštvo. Najboljše zdravilo zoper te žalostne prikazni je sv. vera, zato naj vlada podpira sv. cerkev v izvrševanju njenega poklica, ker brez Boga in brez strahu božjega ni bilo nikdar stalne človeške sreče in je tudi za narode in države ne bo. — Tržaški poslanec Nabergoj je razpravljaj šolske razmere v Trstu in tržaški okolici in Gorici, in dokazoval, kako kruti boj morajo biti Slovenci za slovenske šole; zahteval je od vlade, naj v Trstu na svoje stroške naredi slovenske šole; če nima moči v to, prisiliti mestnega sveta Tržaškega; naj se osnujejo srednje šole za Slovence v Primorju, a dokler se to ne zgodi, naj se odprejo dve ali vsaj ena pripravnica v neposredni bližini Trsta, na pr. pri sv. Ivanu ali v Rojanu, kjer se bodo dečki zamogli priučiti nemščini, brez katere zdaj ne morejo vstopiti v srednje šole. Predložil je resolucijo v tem pomenu, ki je bila tudi sprejeta. — Posl. Spinčić je predložil sledeče resolucije: „Visoka zbornica naj izvoli skleniti, da se vlada pozivlja poizvedovati o nazadovanju v napredku učencev na gimnazijah v Gorici in Kopru v poslednjih letih, ter sporočiti vspeh v javno znanje“. — Dr. Gregorčič je zahteval, naj se preosnuje postava o kongruu, in priporočal naj se jemlje več ozira na učenje filozofije na katoliških fakultetah, in prosil vlado, naj zaukaže župnikom, da krajevna, družinska in hišna imena slovenska v maticah popravijo v slovenskem pravopisu. — Posl. Campi je zahteval italijansko vseučilišče in pozivljaj vlado, naj privoli olajšave gledé pripoznanja diplomov, pridobljenih na kakem italijanskem vseučilišču. Temu pa še celo „Neue freie Presse“ odgovarja, da ni dokazano, da bi bilo avstrijskim Italijanom potrebno vseučilišče, ker so laške stolice v Gradcu in Inomostu, in da se ne more priporočati, da bi avstrijska italijanska mladež obiskovala šole v Italiji, ker se tam ne uči samo tega, kar bi se morala učiti, ampak o svoji vrnitvi v Avstrijo prinaša s seboj neko mišljenje, koje nikakor ni avstrijsko. — Posl. Spinčić je predložil tudi resolucijo, naj se v navtičnih šolah vpelje hrvatski jezik. — V dovršenem odseku vsprejel se je predlog pododseka, da se ima premoženje ženina in otrok skupno z očetovim kot enojno premoženje obdačiti. Sklenil je tudi, da naj se višanje davka na osebne dohodke izvaja ne le do 30.000 gold. letnih dohodkov, ampak tudi čez to mejo in naj se v tem razredu poviša od 4% na 5%. Naložilo se je posebnemu odboru, da izdela dotično lestvico.

Linč. Liberalni mestni zbor je dovolil 50.000 gld. za katoliško gimnazijo, — Kdaj bo laški mestni zbor tržaški dovolil kako svoto za slovensko gimnazijo v Trstu? —

Šlezija. Poljski klub se je te dni pečal z razmerami v Šleziji. Naglašalo se je, naj se v krajih, kjer prebivajo Poljci, osnujejo poljske šole, in v Tečinu naj se osnuje poljska gimnazija.

Galicija. Rusinski poslanci so sklenili od vlade zahtevati, da se v vzhodnem delu Galicije nastavijo šolski nadzorniki, ki bodo večči obeh deželnih jezikov.

Nekateri listi pa zahtevajo, naj se deželni šolski svet razdeli, kakor se je razdelil na Češkem.

Česka. Katoliški časopis „Čeh“ je začel nabirati doneske v obrambo časti duhovščine. Internacijsko-socialistični listi se v novjšem času posebno odlikujejo, da posamezne duhovnike napadajo. Mnogemu manjka časa ali denarja, da bi v slučaju tožil, in zato pusti vso zadevo v miru, pri tem pa trpi čast vsega stanu. Proti temu naj bi opomogel napominani fond.

Ogersko. Odsek gosposke zbornice je vsprejel vladno predlogo o civilnem zakonu. — Dr. Konstantinu Šusterju, škofu v Vacovem, pobila je pobalinska druhal okna, ker se ni hotel udeležiti slavnosti Košutovih, ki je bil puntar proti Avstriji in kalvinec. Omeniti je, da je škof že na stotisoče daroval za koristne zavode v Vacovem. Lepo so se zahvalili! — Pri občnem zboru društva sv. Štefana je imel knez primas Vaszary pomemben govor, v katerem je opominjal Ogce, naj gledajo, da v njih družinah ne vgasne ogenj vere in prave ljubezni do domovine. Predsednik grof Zichy je odgovoril, da se hočejo on in njegovi somišljeniki trdo držati naukov sv. Cerkve in se ne spusté v nobena pogajanja. — V Vašarheliju so socialisti naredili velike neredé; orožniki so streljali na izgreznike.

Nnanje države.

Italija. Crispi je nepričakovano dvakrat zapored zmagal v drž. zbornici, vendar s tem državni kasi ni pomagano.

V pruskem deželnem zboru razpravljajo o osnovi kmetijskih zbornic, ki bi imele braniti kmetijske koristi.

Na Ruskem silijo tam naseljene Čehe, naj prestopijo v pravoslavje. Več českih rodovin se je izselilo, ker se niso hoteli izneveriti katoliški Cerkvi.

V Londonu so zasačili anarhistično zvezo, kateri na čelu je bil lah Ferrari, katerega so zaprli.

DOPISI.

Iz Gorice. — Občni zbor Slovenskega Alojzijevešča v Gorici bode dné 17. t. m. ob 10. uri predp. Duhovniki-člani vdobijo še posebno vabilo.

Volitve v mestni zastop goriški so se vršile prav mirno. Slovenski listi so pisali, da Slovenci se volitv ne bodo vdeležili. To je prav, in bi bili bolje storili, da se jih sploh ne bi bili vdeležili brez zanesljivih zaveznikov. To so starejši gospodje vedno povdarjali in zdaj so se tudi mlajši iz svoje skušnje prepričali, da Slovenci v Gorici ne zmagajo brez zaveznikov. Vsaka vdeležba je do zdaj še vedno škodila Slovencem, tudi pri volitvi v obrtniško in kupčijsko zbornico — Župan bode pač zopet dr. vit. I. *Mauovich*, ako sprejme. Če prav je osobno prijazen mož in še eden iz starih Goričanov, nimamo vendar ničesar pričakovati od njega, ker mora po sili z narodno-radikalno stranko.

Lista „Sloga“ in „Soča“ sta se med seboj nekoliko pomirila. Čegava zasluga je to, ne vemo, in nam ni nič mari.

— Neki zunanji list — tako se je tudi pri nas raznesel glas vže pred enim mesecem — je pisal, „da pri nas na deželi grozno vre, da se povsod pripravljajo shodi volilcev, ki imajo izreči nezaupnico sedmerim

poslancem deželnega zbora in je pozvati, naj odložijo mandate, ker so izdali slovensko zastavo“. Vprašali smo razne gospode z dežele, ali je res, da vre na deželi, ali so kaj slišali o volilnih shodih itd., ali vsi so nas čudno gledali in nam očitali, da smo črnogledi. Tedaj smo jim pokazali črno na belem. Žal nam je za one, ki se zibljejo v sanjah, da zdaj na Goriškem grozno vre in se dviga naša narodna stvar in da se grof Fr. Coronini in dr. Pajer kar treseta pred nevihto z dežele“. G. dopisnik pravi, da „je bilo vže pri zadnjih deželno-zborskih volitvah vse nastavljeno, da bi se onih sedmero poslancev vrglo, ali da je vlada to preprečila“. Na misli je dopisniku Taaffejeva vlada, ali kdo je kaj slišal o strahovanju volilcev na Goriškem? — Iz teh besed se pa vidi, da nekateri gospodje komaj čakajo l. 1895., ko bodo volitve v deželni zbor.

Iz Krasa. — Star pregovor pravi; „Svetega Jurija luža, sv. Petra suša naredi dobro letino“. Prvo je letos se zgodilo, dobili smo potreben dež in vsa narava se je oživela. Drugo pa treba še počakati. Rujavi hrošč prikazal se je v neštevilnih množicah. Najbolj mu je všeč klenovina in hrast. Želeti je, da bi ga kmetovalci pridno pokončevali, kar bodo gotovo storili, ako preberejo v koledarju družbe sv. Mohora za leto 1894., stran 87 spis „Črtica iz življenja rjavega hrošča“.

Novice iz raznih krajev.

Č. g. J. Maraspin, dosedaj kapelan pri sv. Mariji Vel. v Trstu, ki je bil nedavno od Njeg. Vel. cesarja imenovan kolegijatnim kanonikom v Piranu, je bil 30. m. m. investiran na svoje mesto. Čestitamo!

† **Dr. Pavel Monti**, predsednik deželne sodnije, je umrl dné 22. pr. m. v Trstu.

„Slovanska Čitalnica“ v Trstu ima 12. t. m. ob 8. uri zvečer svoj glavni zbor z navadnimi, poročili, morebitnimi predlogi in interpelacijami, ter volitvijo predsednika, odbora in računskih pregledovalcev.

„Delalsko podporno društvo“ v Trstu. — To prvo in prekoristno društvo za slovenskega delavca v Trstu, je imelo v nedeljo, dné 29. aprila t. l. svoj redni občni zbor. Udeležili so se člani v mnogobrojnem številu. Predsednik gosp. Mate Mandić odpre zborovanje z lepim nagovorom, priporočujoč mej drugim, delavcem, naj ostanejo zvesti Bogu in svojemu vladarju, pred kojima smo vsi jednaki.

Društvo je v minulem letu tako napredovalo, da se je moglo poplačati stari dolg in še prihranilo za bodočo potrebo. Premoženje bolniškega zaklada znašalo je koncem leta 1893. 1307 gold. 53 nvč.; k tej svoti je prišteti še letošnji dobiček 442 gold. 98 nvč. Koncem leta je imelo društvo 1 častnega člana, 9 ustanovnikov in 23 podpornih članov; rednih možkih članov je bilo 990, ženskih 220. Podpore se je izplačalo s pogrebno vred gold. 10.390.41.

Po dokončani izvolitvi, pri kateri je bil izvoljen predsednikom z veliko večino glasov g. Mate Mandić, zaključuje g. predsednik zborovanje, opominjajoč člane, naj ostanejo zvesti svojemu milemu slovenskemu narodu in domovini, pozivljajoč jih, da zakličejo trikratni „živio“ Njeg. Veličanstvu cesarju, čemur se je ves zbor navdušeno odzval.

Tržaški mestni svet se je na povabilo župana in *corpore* udeležil pogreba žida Constantinja, ker je bil pred 30 leti mestni svetovalec, dočim je poslal

magistrat k procesiji na dan sv. Marka samo enega svojih uradnikov. — Ker je bil pokojni Constantini svoječasnno menda velik prijatelj italijanske vladarske rodbine, naročil je v oporoki, da zavijejo njegovo telo v zastavo savojske kraljevske rodbine! Žal, da ima zastava tudi križ, zato rabinec ni dovolil, da bi se telo žida vanjo zavilo; pomagali so si s tem, da so križ izrezali, ter tako pokojniku in rabinu ustregli. Židje — ti pa znajo!

Potovanje na Sv. Goro pri Gorici, dné 7. maja 1894.

— Lansko jesen je bilo sto let, odkar se je znova odprlo svetišče Matere Božje na Sv. Gori pri Gorici. Radi boleznim, ki je žugala po sosednih deželah, ni moglo naše ljudstvo tega spomina obhajati s tisto gorečnostjo, ki bi mu jo bilo navdihnilo zaupanje in ljubezen do Marije.

Koliko dobrot se je tam gori podelilo s prestola milosti in vsmiljenja neštetim krdelom romarjev od dne (junija meseca 1539.), ko je Mati Božja blagovolila izbrati si vrh te gore v preljubu bivališče! Tri stoletja in pol uže zatekali so se verniki tudi iz daljnih dežel semkaj in potolaženi v javnih in zasebnih nadlogah vračali se s tega kraja nebeških milostij, duševnih radostij, hvaleč mogočnost Marijino.

Temen oblak grozil je zagrniti svetišče l. 1786., kadar se je božja pot odpravila; a po nevihti se je spet prikazal v lepem svitu obraz Prečiste Device. Cerkev se je obnovila ter zopet posvetila slóvesni službi božji v 29. dan septembra meseca 1793. l. in uprav zategadelj želimo zdaj praznovati svečano stoletnico tistega znamenitega dne.

V ta namen in da se h krati izprosi Svetemu Očetu Leonu XIII. o petdesetletnici Njegovega škofovanja posebno varstvo Prečiste Device Marije, račil je Prevzvišeni in Prečastiti knezo-nadškof goriški odobriti predlog, ki mu ga je stavil odbor za praznovanje petdesetletnice papeževe, naj se priredi namreč iz vse škofije skupna božja pot na Sveto Goro, in je določil zato 7. prihodnjega meseca maja.

Sè srčnim veseljem naznanjujoč to novico drznemo se Vas, velečastni gospod, prositi, da bi si tudi Vi prizadeli, kakor naj bolje veste in znate, da ustreže ta katoliški pojav z mnogobrojno in dobro urejeno udeležitvijo duhovščine in vernega ljudstva dostojno svojim plemenitim namenom.

Na Sveto Goro dejte torej, kamor je položila svoji nogi Blažena Devica Marija, na Sveto Goro, kjer je odprla bogat vir tolažbe in vzveličanja!

Tam gori se hočemo vsi, dasi različni po šegi in narodnosti, združiti vender v jedni sami želji, proseč pomoči Marijine trpečemu Papežu; in v zaupanju na mogočnost nebeške Kraljice obljubimo pod krilom njenega svetišča, pred čudotvorno njeno podobo, da vedno ostanemo stanovitni v naši veri, zvesti sinovi Matere svete Cerkve in Svetega Očeta Papeža.

Sprevod se bo vršil v sledečem redu:

1. Ob 3¼ predpoludne 7. Maja dajo zvonovi v Veliki Cerkvi prvo znamenje; tedaj se vzdignejo prvi oddelki, da more glavno jedro spreveda točno ob 4. uri predpoludne odriniti iz stolne cerkve.

2. Pred vsemi pojdejo po navadnem redu pri obhodih dekanije iz okolice in z dežele.

3. Potem pride na vrsto mestna duhovščina v kupe z zastopniki duhovnih redov.

4. Za to skupino gre „Circolo cattolico“ goriški, dalje meščanje in verniki došli iz bližnjih škofij.

5. Krdele, ki pridejo po določeni uri, pridružijo se lahko sprevodu mej potjo, posebno v Solkanu.

6. Oddelki iz gorskih krajev naše škofije pojdejo po svojem navadnem poti v sprevodu na Sveto Goro.

7. Mej potjo se bodo pele litanije vseh svetnikov in litanije Matere Božje poleg drugih pobožnih pesmi; molil se bodo rožni venec in druge molitve.

8. Čete čakajoče v Solkanu se napotijo dalje še-le, kadar zapazijo, da prihaja sprevod iz mesta.

9. Ko pridejo razne župnije na vrh gore druga za drugo po vrsti, pojdejo tako lahko v cerkev, ter vzprejmejo sv. zakramente in naredijo potem prostor drugim, ki gredo za njimi.

10. Za vhod v svetišče namenjena so velika vrata, za izhod pa dvojna stranska vrata, da ne nastane kaka zmešnjava.

11. Pri vходу se zapoje „Ave maris stella“; pred oltarjem pa antifona: „Sub tuum praesidium“.

12. Pol ure potem, ko pride mestna duhovščina z glavnim delom spreveda, bode slovenski cerkveni govor; potem bode pontifikalna maša; po maši sledi propoved v laškem jeziku. Sè slavonspevom „Te Deum“ in z blagoslovom z Najsvetejšim se konča cerkveno opravilo.

13. Za dober red, ki se prav živo vsem priporoča, skrbeli bodo še posebni reditelji, katere, prosimo, naj posameznim krdelom določijo preč. gg. duhovni pastirji.

Ta spored je pregledal in odobril Prevzvišeni naš knezo-nadškof.

V Gorici, dné 16. aprila 1894.

ODBOR.

Nekaj o zavarovalnicah. „Slovenec“ v št. 89. dné 19. aprila 1894. zavrača v člančku: *Kakšni so zavarovalni agenti?* prav primerno agenta banke „Slavije“, ki si upa begati ljudstvo proti banki „Unio catholica“ s podlim sumničenjem: „En par vasij naj pogori, pa bo falirala“. Imam pred seboj št. zavarovalne police banke „Unio catholica“ z dné 22. januarja 1894. in 19. aprila 1894., iz katerih je razvidno, da je tej banki priraslo v dobi še ne treh mesecev 3732 novih članov samo pri osrednji direkciji na Dunaju v oddelku: „Požar“. Število novih članov, vsprejetih potom generalnih zastopov, ki imajo tekoče številke za-se, ni nam znano, vendar že navedeno število jasno kaže, da se zaupanje do banke „Unio catholica“ krepča. In kako bi ne! Saj namen te banke ni, da bi se okoristila sama sebe, marveč vse člane na podlagi katoliških načel.

Za slov. Alojzijevisče v Gorici so darovali: vlč. g. Soudat Jos. vpokoj. župnik 100 gold.; vlč. g. Mesar 11 gold.

Duhovske spremembe v Goriški nadškofiji. Vlč. g. Pavletič Gothard, bivši št. Viškogorski župnik, dné 24. investiran za faro Miren; vlč. g. Camuffo Jožef postal farni oskrbnik v Kaprivi pri Korminu; vlč. g. Valentinčič Ignacij farni oskrbnik na št. Viški gori.

Sv. Oče Leon XIII. so dovolili prevzv. nadškofu, da podeli 7. maja v svetišču na sv. Gori vsem romarjem apostolski blagoslov. Kakor se poroča, udeležil se procesije tudi mnogo vernikov iz Trsta in okolice.

Umetnijsko razstavo napravijo v Gorici septembra meseca, obsegajočo dva oddelka, za starine in novodobne umetnije. Načelnik osnovalnemu odboru je grof Franc Coronini, namestnika pa Kar. vit. Catinelli in prof. Al. Möstl.

V Divači so dobili za tamošnje cerkev nove orglje, izdelane v Ljubljani. Pri slovesni službi božji, 22. m. m., ko so se blagoslovile nove orglje, peli so pevci iz Bazovice. Izreka se topla zahvala vsem, ki so kaj pripomogli za nove orglje.

Na Repentabru pri Opčini vršil se bo od 16.—25. t. m. sv. misijon v spomin stoletnice, kar je tedanji škof tržaški Ant. Žiga Hohenwart podaril tamošnji cerkvi podobo Matere božje. Misijon bodo vodili oo. Lazaristi iz Celja. Bog daj mnogo uspeha!

Romanje na sv. Višarje začelo se je tudi letos na praznik Vnebohoda Gospodovega, t. j. 3. majnika. Ni dvomiti, da bodo tudi letos Slovenci, goreči Marijini čestilci, romali mnogoštevilno na slovečo božjo pot.

Družba sv. Mohorja ima letos 9000 udov več nego lani. Slava! Da bi se tudi za naprej krepko razvijala, nam je porok nov družbin dom, katerega so slovesno blagoslovili v Celovcu 26. aprila. V nove prostore prične se seliti družba takoj. Živela in cvela v božjo čast in probujo Slovencev-trpinov!

Umrli je g. Ivan Marega, tajnik pri goriškem glavarstvu. Pokopali so ga na Peči pri Mirnem. — Dne 25. aprila preminol je nagloma g. A. Ličen, ces. kr. davkar v pokouju.

Č. g. dr. Ivan Jurič, gojenec iz „Germanika“ vrnil se je iz Rima močno bolan. Da bi mu ljubi Bog povrnil dragoceno zdravje, srčno želi vsak, ki pozna nadejpolnega mladega učenjaka. Znanci in prijatelji, molite zanj!

Zdravišče v Gradežu. Kakor vsako leto sprejme tudi letos odsek morskega zdravišča v Gradežu brezplačno petdeset škrofuloznih otrok z Goriškega v kopeli. Stariši v Gorici naj pošljejo do 31. maja prošnjo s prilogami: rojstni in ubožni list, zdravniško spričevalo in svedočbo o stavljanju koz potom goriškega magistrata, na deželi pa potom c. kr. okrajnega glavarstva na „odsek za morsko zdravišče v Gradežu“.

„Slovensko zvezo“, katoliško pevsko in bralno društvo v Sempetru pri Gorici je vlada potrdila. Prvi občni zbor je imelo novo društvo pretečeno nedeljo v mervičevem gostilni.

Vipavska železnica. Gg. državni poslanci grof Fr. Coronini in tovariši vprašali so trgovinskega ministra v poslanski zbornici dne 5. aprila sledeče: 1. Iz kakega vzroka se ni sprejela krajevna železnica Gorica-Ajdovščina v načrt zakona, ki se tiče krajevnih železnic, katere se imajo zagotoviti v letu 1894? 2. Ali misli Nj. Eksclenca v kratkem primerno vkreniti, da zagotovi zgradbo omenjene krajevnice, kolikor pride pri tem v poštev državna podpora?

Baron Winkler, bivši Kranjski deželni predsednik prebil bo letošnje poletje v svojem tolminskem letovišču.

Sodnijski izpit je zvršil rovinjski c. kr. avskultant dr. Anton Povšič, rodom Grgarec.

Laški otroški vrt v Ločniku odprla je „Lega“ dne 15. aprila. Goriški „Corriere“ se baha, da se je vpisalo takoj v nov vrt nad 140 otrok, ter da je s tem laškim korakom izpraznjen tamošnji slovenski vrt. Take pravljice so le srčne želje onih prenapetnežev, ki bi radi Slovence kar pozobali. A ne bo šlo tako gladko!

Italijanski delavci se v tako obilnem številu prevažajo po železnici v naše kraje, da imajo vlaki prihajajoči iz Italije mnogokrat zavoljo njih po cele ure zamude. Neki dan jih je prišlo naenkrat blizu 300,

drugikrat blizu 1000. To nam jasno kaže veliko bedo v blaženi Italiji; pa velja tudi pripomniti, da pri nas domačini imajo vsled tega manj zaslužka, dočim morajo plačevati davke, kojih ptujci ne plačujejo.

Veliki potres je bil nedavno na Grškem, ki je porušil na stotine hiš, da je ostalo mnogo prebivalcev brez strehe.

Stoletnica po rojstvu slavnega Pija IX. se bo na slovesen način obhajala v Rimu in Sinigalji, kjer je bil rojen slaven papež.

Žrtva liberalcev. V Milanu se je neka deklica, delavka v tovarni, pripravljala skrivaj za prvo sveto Obhajilo; ko pa je prišel dan sv. Obhajila, prosila je gospodarja dovoljenja, da ta dan izostane od dela. Ko pa je gospodar izvedel, za kaj se gre, je zabranil; deklica je vendar šla, a drugi dan je bila že od dela odpuščena. To je prava prostost vesti!

Ruski carevič se je zaročil s princesinjo Hesensko, ki bo moral popustiti svojo protestantovsko ter pristopiti v razkolno vero. Protestantom pač ne more biti mnogo do njih vere, če jo tako hitro zamenjajo. Piše se pa, da ta zakon ne bo srečen, ker baje boleha carevič na neozdravljivi bolezni.

Na smrt obsojen je bil v Parizu anarhist Henry, ki je bil nedavno vrgel bombo v revstavraco Terminus.

Za kratek čas

Samo enkrat pijan!

Gospodar novemu slugi: Zakaj ste bili iz zadnje službe odpuščeni?

Sluga: Zato, ker sem bil samo enkrat pijan.

Gospodar: Koliko časa ste služili?

Sluga: En dan.

Urnik službe božje.

I. Cerkevni govori v slovenskem jeziku v Trstu.

1. Pri sv. Antonu nov. vsako nedeljo in praznik ob 6 zjutraj in ob 3 popoldne.

2. Pri sv. Antonu star. vsako nedeljo in praznik ob 6^{1/2} zjutraj in ob 3^{1/2} popoldne.

3. Pri sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik ob 9 zjutraj in ob 3 popoldne.

II. Cerkevni govori v slovenskem jeziku v Gorici.

1. V stolni cerkvi vsako nedeljo in praznik ob 6 zjutraj.

2. Pri sv. Ignaciju na Travniku in pri sv. Vidu na Placuti vsako nedeljo ob 6 zjutraj.

3. Pod Turnom vsako drugo nedeljo ob 6 zjutraj.

4. V semeniški kapeli vsako nedeljo ob 3 popoldne.

5. Na Kostanjevici vsako tretjo nedeljo v meseci ob 2^{1/2} popoldne za ude 3. reda sv. Frančiška.

Šmarnične pesmi za sopran, alt, tenor in bas. Zložil Janez Laharnar. — Se dobé pri skladatelju na Št. Viški gori. P. Dol. Tribuša, po 30 nvč. iztis.